

Het verhaal vertelt...

ZOLANG ER MENSEN ZIJN, zijn er verhalen. De vroegste verhalen hadden een noodzaak: ze waren bedoeld om de wereld te verklaren. Begon het te bliksemen? Dan kon je er de donder op zeggen dat er iemand met een verhaal op de proppen kwam over een god die met zijn paard over de wolken reed... Maar verhalen kunnen zoveel meer. Ze kunnen opvoedkundige boodschappen bevatten. Ze kunnen vermaak of troost bieden. Ze kunnen de vorm aannemen van een gedicht, een opera of een boek. En binnen al die vormen zijn er verschillende epische genres: het sprookje, de fabel, de mythe, de sage en de legende.

Dit boek biedt een palet van 50 kleurrijke verhalen. Het is een persoonlijke selectie uit de wereldliteratuur. Met als doel: variatie en afwisseling, grappig en leerzaam. Een dwarsdoorsnede van stijlen en vertelwijzen. Bij het maken van keuzes heb ik mij afgevraagd: Welke verhalen zijn zo belangrijk dat

elk kind ze zou moeten kennen? Is er een verhaal dat de wereld heeft veranderd? (Ik heb gekozen voor *De hut van oom Tom*). Wat zijn de grappigste korte verhalen? (Mijn oog viel op *Nasreddin Hodja*). Wat zijn specifiek Nederlandse verhalen? (Ik dacht aan: verhalen van de zee). Vervolgens heb ik alle verhalen tijdens een paar lange zomeravonden aan Alex verteld. Hij luisterde aandachtig. Soms knikte hij instemmend. En soms lachte hij voluit. Toen ik was uitverteld, zei Alex: 'Ik zou die verhalen dolgraag willen illustreren,' waarop ik zei: 'Dat was nou net wat ik je wilde vragen.'

Met veel plezier heb ik al die wereldberoemde verhalen – voorzien van enige uitleg – in een nieuwe vorm gegoten. Ik hoop dat ze samen een goede introductie op de wereld van de vertelkunst vormen.

Arend van Dam

Inhoud

Dierenverhalen

- De schildpad en de haas · 9
- Over de vos Reinaert · 11
- Kantikleer en Pertilot · 13
- Kantjil, het dwerghertje · 16
- De spin Anansi · 19

Griekse en Romeinse mythen

- De doos van Pandora · 22
- Theseus en de koning van Athene · 25
- De draad van Ariadne · 27
- Odysseus en de cycloop · 30
- Romulus en Remus · 33

Ridderverhalen

- Karel ende Elegast · 35
- Floris ende Blancefloer · 38
- Koning Arthur en de zoektocht naar de Heilige Graal · 41
- Robin Hood · 44
- De vernuftige edelman Don Quichot · 47

Wijsheid uit het oosten

- Confucius en zijn leerlingen · 50
- De Japanse steenhouwer · 52
- Het brandende rijstveld · 54
- De reis van prins Siddhartha · 57

Sprookjes

- Sneeuwitje · 60
- De kikkerkoning · 63
- Het lelijke jonge eendje · 67
- Baba Jaga en de zoon van de tsaar · 69
- De verhalen van Duizend-en-een-nacht · 72
- Peter en de wolf · 75

Ontstaansverhalen

- De eerste mensen · 78
- Hoe het stekelvarken aan zijn stekels komt · 81
- Kepri, de kever van dag en nacht · 84
- De zondvloed · 87
- De regenboogslang · 90
- Een schepper met veel namen · 92

Legendarische helden

- Koning Gilgamesj · 95
- Nasreddin Hodja, de man op de ezel · 98
- Cleopatra, koningin van Egypte · 101
- Baron von Münchhausen · 104
- Pocahontas · 107
- De schrijfster van oom Tom · 110
- Tarzan van de apen · 113
- Hans Brinker of De zilveren schaatsen · 116

Sagen

- De reus van Antwerpen · 119
- De vier Heemskinderen · 122
- Tijl Uilenspiegel · 125
- Mariken van Nimwegen · 128
- De ring van de Nibelungen · 131
- De circusbeer · 133

Verhalen van de zee

- Het vrouwtje van Stavoren · 136
- De Vliegende Hollander · 139
- Moby Dick · 141
- Het monster van Loch Ness · 144
- Robinson Crusoe · 147

De schildpad en de haas

AESOPUS WAS DE ZOON van een Griekse slaaf. Toen hij oud genoeg was, moest hij zelf ook werken voor bijna niets. Alles wat hij kreeg was een stuk brood en een kruik water. Dat harde werken was voor Aesopus eigenlijk onmogelijk, want de benen van de jonge Griek waren krom, waardoor hij mank liep, en op zijn rug had hij een bochel, waardoor hij krom liep. En dan was er nóg iets wat het leven van Aesopus er niet makkelijker op maakte: hij stotterde. Toch weerhield hem dat er niet van om verhalen te vertellen. Verhalen over ijdele, luie, hooghartige, wrede en gemene dieren. Zolang het Aesopus lukte om spannende verhalen te vertellen, hoefde hij van zijn baas Iadmon niet te werken. En zolang de verhalen over dieren gingen en niet over mensen, had niemand in de gaten dat Aesopus eigenlijk zijn ijdele, luie, hooghartige, wrede en gemene eigenaar voor de gek hield.

‘Ziet u die raaf?’ vroeg Aesopus eens aan zijn eigenaar. ‘Over dat dier kan ik u een bijzonder verhaal vertellen.’

‘Ga je gang,’ zei Iadmon. ‘Ik luister.’

‘Het verhaal heet: De raaf en de vos,’ zei Aesopus. ‘Het gaat over een raaf die op een slimme manier een stukje vlees te pakken kreeg. Hij zat ermee op

een tak en wilde het juist naar binnen werken, toen hij werd aangesproken door een vos. “Wat bent u toch een prachtige vogel,” zei de vos. “Het verbaast me dat u nog niet bent uitgeroepen tot de koning van alle vogels. Vindt u dat zelf ook niet?” De raaf zei niets, want hij had een smakelijk stukje vlees in zijn snavel. “Ik weet zeker,” ging de vos verder, “dat als u zou kunnen zingen, u werkelijk tot koning zou worden gekroond. Maar helaas kunnen raven dat niet.” De raaf voelde zich zo uitgedaagd dat hij meteen wilde bewijzen dat hij wel degelijk zingen kon. Hij sperde zijn snavel open waarop een luid gekras te horen was. Het stukje vlees viel recht naar beneden in de bek van de vos. Die liep er snel mee weg. Maar niet zonder eerst de raaf plagerig toe te roepen: “Hé raaf, het is jammer dat je geen hersens hebt, anders was je heel geschikt geweest voor het koningschap!”

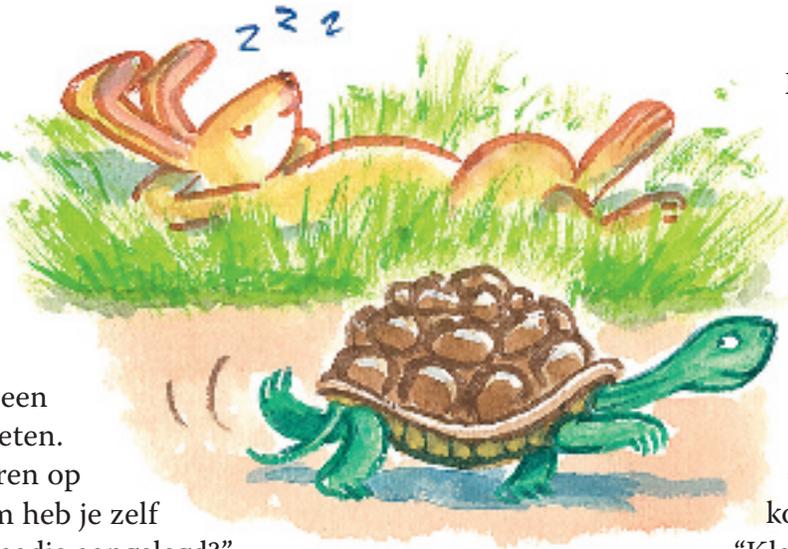
De eigenaar van Aesopus klapte in zijn handen. ‘Mooi verteld,’ zei hij. ‘Maar nu is het tijd om weer aan het werk te gaan. De binnenplaats moet nog worden geveegd. De druivenranken moeten worden gesnoeid. Ik mag mijn tijd niet verdoen met nutteloze zaken zoals het luisteren naar verhalen. Tenzij...’

‘Ik weet anders nog wel een mooi verhaal over een krekkel en een mier,’ zei Aesopus snel. ‘Vooruit. Nog eentje dan,’ zei Iadmon.

En Aesopus vertelde: ‘Het was winter en een hongerige krekkel vroeg een paar mieren om iets te eten. Verbaasd keken de mieren op van hun werk. “Waarom heb je zelf in de zomer geen voorraadje aangelegd?”

vroegen ze. “Dan hoef je in de winter geen honger te lijden.” De krekkel antwoordde: “Ik heb de hele zomer gezongen en plezier gemaakt. En voor ik het wist was plotseling de zomer voorbij.” De mieren lachten en zeiden: “Dan is het je eigen schuld dat je nu niets te eten hebt. Heb je in de zomer gezongen? Dan zul je in de winter moeten dansen!” En de krekkel danste in het rond tot hij het warm had. Maar zijn buik bleef leeg.’

De eigenaar van Aesopus klapte vrolijk in zijn handen. ‘Ik begrijp wat je bedoelt,’ zei hij. ‘Je wilt me een lesje leren. Dat is je goed gelukt. Kom, snel aan het werk. Want wie niet zaait, zal ook niet oogsten. En als jij nu mijn druiven niet gaat snoeien, heb ik in het najaar geen lekker glaasje wijn voor de dorst.’ Iadmon stond op om naar binnen te gaan voor zijn slaaf hem zou afleiden met een nieuw verhaal. Maar voor hij zich uit de voeten kon maken, zei Aesopus: ‘Heb ik u het verhaal over de schildpad en de haas al eens verteld?’

Iadmon draaide zich aarzelend om en zei: ‘Nee, hoe gaat dat dan?’

‘Er was eens een schildpad die een haas uitdaagde om een hardloopwedstrijd te houden. “Dat ga ik makkelijk van je winnen,” zei de haas en ze spraken een tijd en een plaats af. Daar aangekomen, zei de schildpad:

“Klaar voor de start, af!” Voetje

voor voetje begon de schildpad zo snel hij kon het afgesproken parcours af te leggen. De haas maakte geen enkele haast. Waarom zou hij zijn best doen om de finish te halen terwijl die domme schildpad met zijn kromme rug en zijn kromme pootjes er zeker een hele dag over zou doen? En ach, nu het zulk mooi weer was, kon hij onderweg toch best een klein dutje te doen? Terwijl de haas zijn dutje deed, haalde de ijverige schildpad hem in en bereikte als eerste de eindstreep. Toen de haas dat zag, knapte hij uit zijn vel van woede. Maar hij zag wel in dat zijn eigen luiheid hem de das had omgedaan.’

Toen Aesopus was uitverteld, bukte hij zich om de snoeisnaar van de grond te pakken. Zijn eigenaar stond erbij en keek naar hem. ‘Laat maar,’ zei Iadmon plotseling. ‘Ik wil niet zijn zoals de haas in jouw verhaal. Ik schenk je je vrijheid. Ga de wereld in en vertel je dierenverhalen aan iedereen die het wil horen.’

En zo hebben heel veel mensen kennisgemaakt met de fabels van Aesopus.

Over de vos Reinaert

DIERENVERHALEN ZIJN VAN ALLE tijden. Maar vooral in de tijd van de ridders waren ze heel geliefd. Als het donker werd en het vuur in de haard knetterde, kwamen de verhalen los. Een populair dier om over te vertellen was de vos. De beroemdste van alle vossen is Reinaert. Zo is hij genoemd door een schrijver die waarschijnlijk Willem heette. Willem, die in de tijd van de middeleeuwen ergens in Vlaanderen leefde, schreef zijn verhaal oorspronkelijk als gedicht: een *dierdicht*.

Tegenwoordig worden de avonturen van Reinaert de vos gewoon als verhaal verteld. Toch kan in dit verhaal over een slimme vos die steeds uit stelen gaat, een rijmwoord op zijn tijd geen kwaad.

Op een mooie pinksterdag reden herauten door het land om aan te kondigen dat koning Nobel hofdag hield. Alle dieren trokken naar het paleis. Behalve één: Reinaert de vos. Hij had het vermoeden dat hij niet erg welkom was...

Daar had hij gelijk in, want de dag was nog niet begonnen of het regende klachten over hem. 'Koning,' sprak wolf Isegrim, 'Reinaert de vos kwam mijn vrouw belagen. En hij heeft mijn kinderen geslagen.'

Meteen daarna kwam een hond opdagen, die zei: 'De worst die ik had, werd door Reinaert de vos gejat voor ik er ook maar een kontje van at.'

Daarop nam Pancer de bever het woord. Hij zei met een snik: 'Die gemene vos heeft laatst een haas vermoord.'

'Ach,' zei Grimbeert de das, die een neef van Reinaert was, 'dat was vroeger, dat was toen, daar kan die arme vos nu toch niets meer aan doen?'

Op dat moment kwam er een lange optocht aan. Vooraan liep Kantikleer de haan met in zijn armen

een dode kip. Hij jammerde: 'Ik wil dat jullie het allemaal weten, de vos heeft haar in de hals gebeten.'

Alle dieren hielpen met het graven van een graf. De kip lag er nog niet in of de koning sprak: 'Iemand moet de boosdoener gaan halen. Hij verdient een flinke straf.'

'Dat wil ik wel doen,' zei Bruun de beer en hij ging op pad. Na een lange tocht kwam hij bij Reinaerts burcht met de wonderlijke naam Malpertuis.

'Ik wil dat je meegaat naar de koning,' zei de beer zo streng hij kon.

'Heb je al gegeten?' vroeg de vos. 'Je houdt toch zo van honing? Ik weet een boom hier niet ver vandaan, met in een spleet een bijennest. Ik zal die spleet voor je openhouden zodat jij je gang kunt gaan.'

Zo gezegd, zo gedaan. De vos hielp de beer met het halen van de honing. Maar zodra de beer van het goedje begon te smullen, liet Reinaert los en zat Bruun klem. Die zette het op een brullen.

Toen het dier zichzelf eindelijk had bevrijd, was hij al zijn nagels kwijt. Het vel op zijn poten hing erbij. Bloedend rende hij naar het paleis en zei: 'Majesteit, let maar niet op mij. Maar wreek mijn eer.'

Na de beer, was het de beurt aan Tibeert, de kater. Hij ging op weg naar vos. Niet veel later kwam hij aan en riep: 'Reinaert, ik kom je halen.'

'Ik ga met je mee,' zei de vos. 'Maar zeg, heb je al ontbeten? Hier vlakbij staat een schuur vol muizen. Wil je niet eerst wat eten?'

Kater Tibeert had niet veel geleerd van de les van Bruun, hij liet zich verleiden, zat al snel gevangen en kon zichzelf maar moeilijk bevrijden uit de strop die hij eigenlijk voor Reinaert was bedoeld.

Het was ten slotte de das die het lukte om zijn neef vos mee te krijgen.

In het paleis somde koning Nobel al Reinaerts slechte daden op en veroordeelde hem zonder aarzelen tot de strop. Reinaert kreeg het laatste woord.

'Voor ik bungel aan het hoogste koord, wil ik zeggen dat het toch een beetje jammer is. Ik weet een schat te vinden en die loopt u nu wel mis.'

Alle dieren lachten.

Maar de koningin spitste haar oren en sprak: 'Het kan geen kwaad nog even te wachten. Ik wil wel horen waar die schat te vinden is.'

Daarop zei de koning tegen de vos: 'Ik wil mij wel bedenken als jij mij in ruil voor de vrijheid die schat wilt schenken.'

'Koning, ik dank u wel,' zei de vos. 'Ik zou u graag willen wijzen waar de schat begraven ligt, maar zelf moet ik nu snel naar Rome om boete te doen voor al mijn zonden. U vindt de schat in Kriekeput. Heus, u hebt hem zo gevonden.'

Dat had die sluwe Reinaert goed bekeken.

Want... een vos verliest wel zijn haren, maar nooit zijn streken.

